

РЕЦЕНЗИЯ

от проф.д-р Огняна Кирилова Стоичкова

член на научното жури

Адрес: София, ЖК „Люлин“, бл.802-П-16

GSM: 0888 232356

Относно: конкурс за **професор** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност- Приложна икономика и макроикономическо регулиране.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в Държавен вестник бр. 100 / 15.12.2017 г. за нуждите на Международното висше бизнес училище – Ботевград.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 3-/23.01.2017 г. на Ректора на МВБУ.

2. Кратка информация за кандидатите в конкурса

В обявения конкурс участва един кандидат – доц.д-р Цветан Илиев Петков от катедра от МВБУ – Ботевград, ръководител на професионално направление „Икономика“ в същото висше училище.

Доц. д-р Цветан Илиев е завършил висшето си образование в Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ - Свищов през 2000 г. по специалност „Финанси“, магистърска степен със специализация „Финансово дело“.

През периода 2002 - 2005 г. е докторант към катедра „Финанси“ на Стопанска академия – Свищов. Разработва тема на дисертационния труд „Политиката по заетостта в Република България – зависимости, тенденция, перспектива“, научна специалност Политическа икономия. Успешно защитава дисертацията си през 2006 г. и получава образователната и научна степен „доктор“.

Творческата биография на доц д-р Цветан Илиев Петков е подчинена на преподавателската и научна дейност на кандидата като преподавател в няколко висши училища, най-продължително време е преподавател в Международното висше бизнес училище, където през 2011 г. е избран за доцент по научната

специалност „Политическа икономика“ и където работи и понастоящем вече повече от 10 г.

Успоредно с това, доц.д-р Цветан Илиев е работил и като учител в следно училище, като началник на отдел „Евроинтергация, инвестиции, екология“ в община Криводол.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Доцент д-р Цветан Илиев има необходимата учебна натовареност от лекции и упражнения в МВБУ, което оправдава обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в това висше училище. От администрацията на МВБУ е издадено удостоверение, от което е видно, че на кандидата е осигурена необходимата годишна учебна натовареност през последните две учебни години, съответно 180 и 300 учебни часа.

Доцент д-р Цветан Илиев не е осъществявал научно ръководство на докторанти, но под неговото ръководство успешно са защитили дипломните си проекти над 29 магистри, на 44 дипломни работи е направил рецензии.

В конкурса кандидатът участва със самостоятелен монографичен труд. По този начин кандидатът изпълнява изискването на чл. 29 т.3 от Закона за развитие на академичния състав в Р България.

Представени за рецензиране са и публикации по всички научни жанрове – освен монографичните разработки доц.Илиев има публикувани студии, статии, научни доклади, учебници и учебни пособия. Кандидатът участва в конкурса с 38 заглавия, разпределени по споменатите научни жанрове.

Успоредно с това, доц.д-р Цветан Илиев декларира участие в 17 (седемнадесет) практически и 2 (два) научноизследователски проекта.

4. Оценка за учебно-преподавателската дейност

Доцент д-р Цветан Илиев напълно покрива изискванията по отношение на учебно-преподавателската дейност. Както беше посочено в т.2 и т.3 той отговаря на изискванията да има преподавателски стаж най-малко пет години и най-малко две години като хоноруван такъв. Дисциплините, по които преподава са от полето на неговите научни изследвания и интереси – „Обща икономическа теория“, „Макроикономика“, „Микроикономика“, „Управление на проекти“.

Може да се направи изводът, че кандидатът има натрупан преподавателски опит по дисциплини, които са преобладаващо в сферата на неговите научни изследвания, свидетелство за едно добро съчетание между научна и преподавателска дейност.

5. Характеристика на представените научни трудове

Кандидатът в обявения конкурс участва с 38 (тридесет и осем) публикувани труда. Един от трудовете – „Макроикономическо регулиране чрез инструментите на фискалната политика. Теоретичен преглед.“ в „Научни трудове“ на МВБУ за 2017 г. е под печат, за което няма служебна бележка от редакционната колегия, но кандидатът е подписал декларация за истинността на представените от него публикации и документи за участие в конкурса.

Водеща е монографията **„Съвкупни разходи и макроикономическо регулиране“** (118 стр, 2017г.). Наред с този монографичен труд, кандидатът представя за рецензиране:

участие в още две монографии, публикувани в чужбина – Словакия и Полша, като участието на кандидата е съответно 5 страници (в колективната монография на Аграрния университет в гр.Нитра, Словакия) и 9 страници в публикуваната в Полша колективна монография;

4 (четири) статии, от които 3(три) са публикувани в България и 1 (една) в издание в САЩ (под печат, за което е приложена служебна бележка);

15 (петнадесет) научни доклада, 12 от които са изнесени на научни конференции в български висши училища, един доклад в Русия и два – в Турция;

4 учебника – единият от тях, по „Управление на проекти“, издаден през 2016г. е второ издание);

7 учебни пособия, от които следва да се приемат за рецензиране най-новите издания, допълнени и преработени, т.е. „Микроикономика. Тестове, въпроси за дискусия и задачи.“ изд.2017 и „Макроикономика.Тестове, твърдения и задачи“, изд.2016г.

Общата, доминираща тематика в научните търсения на доц.д-р Цветан Илиев са проблемите на макроикономическото регулиране. Това е обширна област и кандидатът напълно оправдано е спрял вниманието си върху най-въздействащите инструменти на макроикономическото регулиране – фискалните методи, паричната политика на държавата, колебанията в икономическата система, съвкупните разходи в икономиката от пазарен тип и пр.

Успоредно с това, прави впечатление ориентирането към проблемите на човешкия фактор и по-точно разработването на въпросите за лидерството и екипната работа в организациите. Това е връзката на научните изследвания на доц.Илиев от докторантския му период, когато във фокуса на изследването му е бил проблемът за безработицата.

Третата група проблеми в трудовете на доц.Илиев се отнася до ролята на образователната система за усъвършенстване на трудовите ресурси като фактор на производството.

При общата оценка на трудовете на кандидата в конкурса, прави впечатление фактът, че преобладаващата част от публикациите са написани

самостоятелно и малка част - в съавторство. Доц.Илиев прави достояние своите научни изводи и обобщения на научни форуми предимно в страната, в своето висше училище, в български висши училища в София, Пловдив, Варна, Свищов, В.Търново. Публикациите в чужбина са в Кузбаския държавен технически университет, г.Белово, в Одрин, Турция и се очаква да бъде публикувана статия в издаване в САЩ.

Проблематиката на изнесените научни доклади и съобщения са отново свързани с основната тематика, която е доминира в научните изследвания на кандидата – инструментите на макроикономическото регулиране на икономиката.

В приложената справка на публикациите са посочени участията на доц.д-р Цветан Илиев в практически и научноизследователски проекти, но няма данни за обема на разработените от него проблеми или за осъществено ръководство на проектите.

Кандидатът в конкурса е представил справка за цитиранията – 17 на брой, но ако се отчетат само тези, направени след избора му за доцент (предполага се, че са представени за конкурса за доцент, приключил през 2011г) – остават 9 броя цитирания, от която да се вижда, че неговите разработки и научни търсения са предизвикали интереса на научната общност и колегите следят и познават неговите анализи и обобщения.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси

Изтъкнатите в предходните части на рецензията факти, свидетелстват за съсредоточаването на научните интереси на доц.Илиев върху избран проблем, който задълбочено се осветлява, за да се разкрие неговия сложен и многопосочен характер – сложният комплекс от проблеми, отнасящи се до възможностите за осъществяване на макроикономическото регулиране на икономическите процеси, с оглед поддържане на икономиката в равновесие. Това обстоятелство говори за стремеж към задълбоченост и изчерпателност на анализа – особености, които характеризират цялата научна продукция на кандидата в конкурса.

Справката с приносите, които сам кандидатът е формулирал, се състои от седем формулировки на достойнствата, които притежават научните изследвания на доц.Илиев.

I. По-задълбочения преглед на научните трудове на доц.д-р Цвета Илиев дават възможност да се направят следните оценки за постигнатото в **теоретичен план**:

1. В монографичния си труд „Съвкупни разходи и макроикономическо регулиране. Теоретични аспекти“, авторът изследва съвкупните разходи като поток и проследява промените, които настъпват в съвкупните разходи предизвикани от изменения в поведението на стопанските субекти в четирите сектора на стопанската система – домакинства,

фирми, правителство и чужбина. Авторът проследява как тези промени водят до изместване на равновесието в икономиката, от неговото потенциално равнище до предела на производствените възможности. Тези процеси са представени в теоретичен аспект като са пречупени през провежданата макроикономическа регулативна политика на държавата. Прави впечатление придържането към кейнсианската концепция, в която връзката между доход-потребление-спестявания играе ключова роля. Доц.Илиев отрежда основа роля на фискалните методи и инструменти в макроикономическото регулиране. Той обособява два модела на регулиране – при условията на рецесия в икономиката и в условията на инфлация. Разработените примери за тези модели са условни и това е ограничението на изследването, заложено в заглавието на самия монографичен труд

2. Втората насока на научните търсения на доц.д-р Цветан Илиев се отнася до ролята на човешкия капитал в организациите. Авторът показва, че от мащабите макроикономическите модели може да направи анализ в рамките на микроединицата – стопанската организация и по-точно да открие важни аспекти, засягащи един от факторите на производството – работната сила. Тук достойнствата на научните търсения на кандидата се отнасят анализа на лидерството и уменията за работа в екип. И в този аспект на изследване се демонстрира познаването на теоретичните модели, описани в научената литература. Заслужава внимание тезата на автора, че „значението на човешкия капитал като носител на иновации, от една страна, а от друга – като ядро на...интелектуален капитал и организационно управленско мислене“. (МВБУ, Научни трудове, т.7, “Екипи и екипна работа – практически измерения на ролята на човешкия капитал в организациите“,2015г. стр.270).

Доц.Илиев прави извода, че в България няма още утвърдена корпоративна култура, адекватна на съвременните предизвикателства. В отговор на тази констатация са неговите предложения за провеждане на успешна за екипна дейност на различни равнища. Формулирани са най-важните характеристики, на които трябва да стъпят екипите: компетентност, отдаденост на обща цел и координираност на действията. Ролята на координатор според доц.Илиев е лидерът и лидерството, което той отново развива основно като теоретична конструкция.

3. Друго достойнство в научните разработки на доц.Илиев и формулирането и доказването на тезата, според която между потребителната стойност на работната сила в образованието и полезността ѝ в производствената сфера и налице сериозен дисбаланс. Този извод е направен на базата на статистическа информация.

Доц.Илиев разглежда образователната система на България като важен производствен комплекс. Справедлив е изводът, който доц.Илиев прави, че влошените икономически условия водят до това, че трудовите ресурси показват тенденция на фиксиране на равновесната цена на по-ниско равнище. При обстоятелството, че образователната система не е достатъчно адаптирана към потребностите на производството, предлагането на образователни услуги и по-голямо от търсенето на производството.

II. По отношение на **практико-приложните резултати** от изследванията в трудовете на кандидата – доц.д-р Цветан Илиев може да се заключи следното:

Публикациите могат да бъдат полезно четиво за специалисти, докторанти и студенти, които се интересуват от проблемите на макроикономическото равновесие, инструментите на държавно регулиране на икономиката.

По разглежданата от доц.Илиев тематика биха могли да се обособят полезни за магистрите и докторантите от образователно и научно направление „Икономика“, курсове за фискалните и монетарни методи на държавно регулиране на икономиката.

7. Основни критични бележки и препоръки

Водещият труд в конкурса за „професор“ има теоретичен характер и това ограничение е зададено в наименованието на труда. Авторът наистина задълбочено познава теоретичните концепции и ги следва в своите анализи. Той прави това свободно, на академичен и в същото време достъпен език, в логическа последователност и яснота. Разработката би спечелила ако изследването беше продължено с практически поглед върху промените в съвкупните разходи в началото на 21-ви век и на тази основа биха били изведени оригинални изводи за настъпилите промени в икономиките, отдавна изпитали кейнсианските препоръки за макроикономическо равновесие. Нещо повече – неолибералните подходи, които доминираха след 80-те години на миналия век и които са под прицела на безпощадни критики за кризите и спадовете в икономическия и обществен живот в Европа и по света, налагат да се дадат нови препоръки и насоки за макроикономическото развитие, съобразно изменилите се условия. Това може да стане с реални данни, а не с условни, което е типично за учебниците, а не за монографичните изследвания.

Някои от публикациите повтарят части от монографичния труд. Това са студии и статии, които са публикувани в годишници и сборници не само на

МВБУ, но и в подобни издания на други висши училища, в сборници от доклади на научни конференции. Подобно мултиплициране може да се оцени като използване на възможности за популяризиране на научните идеи на кандидата и правенето им на достояние до по-широк кръг представители на научната мисъл.

8. Заключение

Като отчитам постигнатото в научноизследователската и преподавателска дейност на доц.д-р Цветан Илиев Петков оставам с убеждението, че той ще продължи да обогатява своите разработки с необходимата практическа насоченост и практико-приложни резултати, поради което гласувам „ЗА“ присъждането на академичната длъжност „професор“ по 3.8 Икономика, за нуждите на МВБУ.

16.04.2018 г.

Рецензент:

Проф.д-р Огняна К.Стоичкова